

Δήλωση Συμμόρφωσης
Αριθμός ΜΗ.Τ.Ε. / Γνωστοποίησης: 1172K122K0505600

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ/ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΜΗ ΚΥΡΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ
ΕΟΔΥ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τίτλος Καταλύματος

Αρ. ΜΗ.Τ.Ε. / 3427310

Κατηγορία 2Κ

Διεύθυνση ΒΑΘΥΣΙΦΝΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΙΑΣ Μήλου Νοτίου

Επιχείρηση ΡΗΓΑ ΚΥΡΙΑΚΗ

Δυναμικότητα 5 / 10

Ημερομηνία Δήλωσης : 25/06/2020

Στοιχεία Υπεύθυνου Επικοινωνίας

Όνομα	ΚΥΡΙΑΚΗ
Επώνυμο	ΡΗΓΑ
Σταθερό Τηλέφωνο	2284036046
Κινητό Τηλέφωνο	6977996731
Email	info@villacostasifnos.gr

Στοιχεία Συνεργαζόμενης Υπηρεσίας Υγείας

Επωνυμία Νομικού Προσώπου	ΚΥΡΙΑΚΗ ΡΗΓΑ
ΑΦΜ Νομικού Προσώπου	034395972
Σταθερό Τηλέφωνο	2284036046
Κινητό Τηλέφωνο	6977996731
Email	info@villacostasifnos.gr

A. Σχέδιο δράσης: αποτελεί την έγγραφη παρουσίαση της λήψης

- A1. Ορισμός συντονιστή: η διεύθυνση του καταλύματος ορίζει συντονιστή για την επίβλεψη της εφαρμογής του σχεδίου δράσης. Η θέση του συντονιστή μπορεί να καλύπτεται από τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης, από υπάρχουσα θέση Γενικού Διευθυντή/Διευθυντή Ποιότητας κ.λπ. ή από νέα θέση στο οργανόγραμμα. Επίσης, μπορεί να ορισθεί σε επίπεδο Ομάδας Διαχείρισης.
- A2. Ορισμός υπευθύνου ανά τμήμα. Η διεύθυνση του καταλύματος ή ο συντονιστής ορίζει υπευθύνους για την τήρηση των πρωτοκόλλων για κάθε επιμέρους τμήμα του καταλύματος (πχ. F&B, Housekeeping).
- A3. Συνεργασία με πάροχο δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας ή ιατρό ανάλογης ειδικότητας ή εμπειρίας όπου αυτό είναι εφικτό (αναλυτικά στοιχεία), ο οποίος ενεργεί βάσει των οδηγιών του ΕΟΔΥ για τον έλεγχο του COVID-19 και ειδικότερα είναι εκπαιδευμένος στη λήψη ρινοφαρυγγικού δείγματος για μοριακό έλεγχο από ύποπτο κρούσμα. Παράλληλα, στο πλαίσιο της τηλεϊατρικής έχει τη δυνατότητα παρακολούθησης ύποπτου κρούσματος και στενών επα-φών του. Προθεσμίες για ορισμό συνεργαζόμενου ιατρού ή παρόχου δευτεροβάθμιας φροντίδας υγείας:
- Για ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας: 20/06/2020
  - Για λοιπά καταλύματα: 05/07/2020
- A4. Πιστοποίηση του τουριστικού καταλύματος ως προς τη λήψη μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης της πανδημίας COVID-19 από διαπιστευμένους φορείς πιστοποίησης.

B. Εκπαίδευση προσωπικού στην τήρηση των υγειονομικών πρωτοκόλλων (ανά υπηρεσία/τμήμα καταλύματος).

Η εκπαίδευση περιλαμβάνει:

- Πηγές και τρόπους μετάδοσης του ιού
- Διαδικασίες ενημέρωσης των αρμοδίων του καταλύματος και των ίδιων των πελατών
- Μεθόδους και επικοινωνιακή προσέγγιση των επισκε- πτών
- Συμπεριφορά και ενέργειες σε περίπτωση ασθένειας από το προσωπικό
- Μεθόδους και πρακτικές καθαρισμών και απολύμανσης των εντοπισμένων σημείων με βάση την επικινδυνότητα και την πιθανότητα μετάδοσης της ασθένειας
- Τήρηση των βασικών μέτρων αποφυγής μετάδοσης του κορωνοϊού - COVID-19

B.1. Πλάνο εκπαίδευσης:

- Για τα καταλύματα άνω των 50 δωματίων, εκπαίδευση ενός τουλάχιστον ατόμου (συντονιστής) ανά υπηρεσία -τμήμα του καταλύματος, το οποίο εν

συνεχεία εκπαιδεύει και το υπόλοιπο προσωπικό.

• Για τα καταλύματα κάτω των 50 δωματίων, εκπαίδευση ενός τουλάχιστον ατόμου (συντονιστή) ανά κατάλυμα, το οποίο εν συνεχεία εκπαιδεύει και το υπόλοιπο προσωπικό. Σε κάθε περίπτωση, στο πλάνο αναφέρονται ονομαστικά τα άτομα, η διάρκεια και ο τρόπος εκπαίδευσης (πχ. τη-λεκπαίδευση, εκπαίδευση από εξωτερικό διαπιστευμένο συνεργάτη)

- B.2. Προθεσμία ολοκλήρωσης εκπαίδευσης συντονιστή: • Για ξενοδοχεία συνεχούς λειτουργίας: 20/06/2020 • Για λοιπά καταλύματα: 05/07/2020
- B.3. Υπεύθυνες δηλώσεις προσωπικού ότι έλαβε εκπαίδευση για τα επιμέρους πρωτόκολλα σύμφωνα με τα καθήκοντά του και τήρηση σχετικού αρχείου.
- B.4. Γενικά θέματα οργάνωσης του καταλύματος

- B.4.1. Το τουριστικό κατάλυμα χορηγεί σε κάθε μέλος του προσωπικού επαρκή Μ.Α.Π. και εξασφαλίζει τη συνεχή επάρκεια των αποθεμάτων.
- B.4.2. Μέλος του προσωπικού που παρουσιάζει συμπτώματα σχετικά με την ασθένεια μένει στο σπίτι και επανέρχεται στην εργασία εάν η εργαστηριακή εξέταση είναι αρνητική. Επίσης, εφόσον έρθει σε επαφή με κρούσμα οφείλει να μείνει στο σπίτι. Στις παραπάνω περιπτώσεις ο εργαζόμενος ειδοποιεί τον υπεύθυνο για την εφαρμογή του σχεδίου διαχείρισης ύποπτου κρούσματος του καταλύματος.

Γ. Σχέδιο διαχείρισης ύποπτου κρούσματος (γραπτό σχέδιο). Ακολουθείται πιστά το σχέδιο αντιμετώπισης ύποπτου κρούσματος του ΕΟΔΥ (Παράρτημα ΙΙΙ).

- Γ.1. Ορισμός υπευθύνου για την εφαρμογή του σχεδίου διαχείρισης ύποπτου κρούσματος του καταλύματος.
- Για τη διασφάλιση της εφαρμογής του σχεδίου διαχείρισης ύποπτου κρούσματος από το κατάλυμα είναι απαραίτητο να οριστεί υπεύθυνος. Η θέση του υπευθύνου εφαρμογής του σχεδίου διαχείρισης ύποπτου κρούσματος, ανάλογα με το μέγεθος του καταλύματος, μπορεί να καλύπτεται από τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης, από υπάρχουσα θέση Γενικού Διευθυντή/Διευθυντή Ποιότητας κ.λπ. ή από νέα θέση στο οργανόγραμμα. Επίσης, μπορεί να ορισθεί σε επίπεδο Ομάδας Διαχείρισης. Ο συντονιστής για την επίβλεψη του σχεδίου δράσης και ο υπεύθυνος εφαρμογής του σχεδίου διαχείρισης ύποπτου κρούσματος δύναται να ταυτίζονται.

Δ. Κοινοποίηση στοιχείων επικοινωνίας

- Δ.1. Κοινοποίηση στοιχείων επικοινωνίας του υπευθύνου για την εφαρμογή του σχεδίου διαχείρισης ύποπτου κρούσματος κατά τη διαδικασία πιστοποίησης του άρθρου 4 της παρούσας απόφασης

Ε. Τήρηση αρχείου καταλύματος και βιβλίου συμβάντων COVID-19.

Για τους σκοπούς δράσεων προστασίας της δημόσιας υγείας, η διεύθυνση/διοίκηση του καταλύματος οφείλει να τηρεί αρχείο των μελών προσωπικού και όλων των ατόμων που διέμειναν στο κατάλυμα -όνομα, εθνικότητα, ημερο- μηνία άφιξης και αναχώρησης, στοιχεία επικοινωνίας (δι- εύθυνση, τηλέφωνο, e-mail)- ώστε να καθίσταται δυνατή η επικοινωνία με τις στενές επαφές τυχόν κρούσματος COVID-19, που ενδέχεται να ταυτοποιηθεί εκ των υστέρων. Να δίδεται προσοχή στο Γενικό Κανονισμό περί Προστα- σίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) και να έχουν ενη- μερωθεί όλοι οι επισκέπτες ότι τηρείται αρχείο για λόγους προστασίας δημόσιας υγείας.

ΣΤ. Ενημέρωση και επικοινωνία

- ΣΤ.1. Το κατάλυμα κοινοποιεί τα μέτρα και τις απαιτήσεις του σχεδίου δράσης σε όλους τους εσωτερικούς και εξωτερικούς φορείς/συνεργάτες (υπαλλήλους, ενοικιαστές, εργο- λάβους, προμηθευτές, επισκέπτες και το ευρύ κοινό) και ενδιαφερόμενα μέρη.
- ΣΤ.3. Ενημέρωση με τα διαθέσιμα μέσα εντός του καταλύματος (π.χ. σε τηλεοράσεις κοινόχρηστων χώρων, σε τηλεοράσεις δωματίων, σήμανση προ της εισόδου στους επιμέρους κοινόχρηστους χώρους και έντυπη ενημέρωση στην υποδοχή).

Ζ. Πρωτόκολλο υπηρεσίας υποδοχής (reception/concierge).

- Z.1. Το προσωπικό τηρεί τα βασικά μέτρα αποφυγής μετάδοσης του κορωνοϊού - COVID-19
- Z.5. Ειδικός εξοπλισμός (medical kit) για την περίπτωση εμφάνισης ύποπτου κρούσματος, όπως γάντια και μάσκες μιας χρήσης, αντισηπτικά, καθαριστικά μαντηλάκια, ποδιά, μα- κρυμάνικη ρόμπα, θερμομέτρο laser.
- Z.8. Αντισηπτικό για χρήση από τον πελάτη (σταθερές ή μη συσκευές) στην υποδοχή (reception desk)

- Z.11. Αποφυγή συνωστισμού κατά το check-in/check-out τήρηση αποστάσεων
- Z.15. Απολύμανση των key cards και κλειδιών -τοποθέτησή τους σε ειδικό δοχείο προς απολύμανση.
- Z.16. Διεύρυνση διάρκειας check-out και check-in μεταξύ των διαμονών (check out μέχρι τις 11.00 πμ και check in από τις 3.00 μμ). Η μεταβολή αυτή της χρονικής διάρκειας που μεσολαβεί μεταξύ κάθε check in και check out είναι υποχρεωτική για να διασφαλίζεται ότι μεταξύ διαφορετικών πελατών το δωμάτιο καθαρίζεται και απολυμαίνεται επιμελώς, καθώς και ότι ακολουθείται επαρκής φυσικός αερισμός του χώρου.
- Z.17. Απαγόρευση εισόδου στα δωμάτια σε μη διαμένοντες.

Η. Πρωτόκολλο υπηρεσιών ορόφου, δωματίων και κοινόχρηστων χώρων (καθαριότητα- housekeeping)

- H.1. Τήρηση προγράμματος καθαρισμού και απολύμανσης, σύμφωνα με τη με αρ. Δ1γ/Γ.Π/οικ 19954/20.03.2020 εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας «Μέτρα καθαρισμού και απολύμανσης σε χώρους και επιφάνειες κατά την εξέλιξη της πανδημίας του SARS-CoV-2» (ΑΔΑ: 6ΚΨ6465ΦΥΟ-1ΝΔ), όπως ισχύει
- H.2. Εφαρμογή ειδικών οδηγιών καθαρισμού στην περίπτωση εμφάνισης κρούσματος σύμφωνα με τις αντίστοιχες Οδηγίες του ΕΟΔΥ.
- H.3. Ενίσχυση υπηρεσιών υγιεινής σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους και ειδικότερα σε αντικείμενα «υψηλού κιν- δύνου» (πχ. πόμολα, κομβία ανελκυστήρων)
- H.4. Καθαρισμός και αερισμός δωματίου κατά τις ώρες που μεσολαβούν μεταξύ διαμονών.
- H.5. έλεγχος λειτουργίας πλυντηρίων πιάτων και ρούχων (ως προς τη χρησιμοποιούμενη θερμοκρασία και τη δοσολογία απορρυπαντικών)
- H.6. Εξοπλισμός προσωπικού (γάντια, μάσκες, ρόμπα, κλειστά παπούτσια). Κατά την εργασία του, το προσωπικό καθαριότητας πρέπει να τηρεί τα βασικά μέτρα αποφυγής με- τάδοσης του κορωνοϊού - COVID-19, δεν καπνίζει και δεν καταναλώνει τρόφιμα ή ποτά.
- H.8. Μη συχνός καθαρισμός δωματίου κατά τη διάρκεια της διαμονής (αποφυγή επαφής εργαζομένων καθαριότητας με πιθανό κρούσμα και περαιτέρω μετάδοση), παρά μόνο κατόπιν αιτήματος του πελάτη.
- H.9. Κατάργηση καθημερινής αλλαγής ιματισμού και πετσετών, της βραδινής ετοιμασίας παρά μόνο κατόπιν αιτήματος του πελάτη.
- H.10. Επιλογή πολιτικής μεταξύ κανονικού καθαρισμού και αναμονής 24 ωρών πριν το δωμάτιο διατεθεί σε πελάτη ή σχολαστικού καθαρισμού απολύμανσης (πχ. με ατμοκα- θαριστή) στις επίμαχες επιφάνειες

δωματίου και μπάνιου.

- H.14. Οι υφασμάτινες επιφάνειες (πχ ταπετσαρίες επίπλων) πρέπει να καθαρίζονται με συσκευή ατμού (θερμοκρασία >70°).
- H.18. Τήρηση των κανόνων υγιεινής από το προσωπικό κατά τη διαλογή ακάθαρτων λινών με χρήση των ενδεδειγμένων Μ.Α.Π. (ειδικής ποδιάς μιας χρήσης πάνω από τη στολή, γαντιών και μάσκας)
- H.19. Τοποθέτηση των χρησιμοποιημένων υφασμάτων, κλινοσκεπασμάτων και πετσετών σε ειδικές, κλειστές, επισημασμένες σακούλες ή σάκους, προκειμένου να μεταφερθούν στους χώρους πλυντηρίων.
- H.20. Διαχωρισμός (σήμανση) περιοχών ακάθαρτων και καθαρών λινών.
- H.21. Απολύμανση μετά από κάθε χρήση των καροτσιών για τη μεταφορά των κλειστών σάκων με τα λινά.
- H.22. Πλύσιμο υφασμάτων, κλινοσκεπασμάτων και πετσετών σε ζεστούς κύκλους (70°C ή περισσότερο) με τα συνήθη απορρυπαντικά.
- H.23. Έλεγχος τήρησης απαιτούμενων μέτρων και παράδοσης με τον κατάλληλο τρόπο σε περίπτωση που η υπηρεσία καθαρισμού του ιματισμού παρέχεται από εξωτερικό συνεργάτη.
- H.24. Μέριμνα για τη διατήρηση των καθαρών ειδών ιματισμού σε καλή και καθαρή κατάσταση κατά την αποθήκευσή τους και για τη μεταφορά τους στους χώρους χρήσης (δωμάτια, εστιατόρια κ.λπ.)

Θ. Υπηρεσίες εστίασης - παρασκευαστήρια

Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται τα εστιατόρια a la carte, τα εστιατόρια με μπουφέ/αίθουσες πρωινού, τα μπαρ σε ανοιχτούς και κλειστούς χώρους

I. Χώροι αναψυχής για παιδιά

ΙΑ. Λειτουργία υπηρεσιών ατομικών περιποιήσεων και λοιπών κοινόχρηστων εγκαταστάσεων αυτών σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Σε αυτά περιλαμβάνονται υπηρεσίες όπως ατομικές περιποιήσεις μασάζ, περιποίηση μαλλιών και άκρων, κομμωτήριο και κοινόχρηστες εγκαταστάσεις, γυμναστήριο, σάουνα, χαμάμ, υδρομασάζ.

ΙΒ. Λειτουργία κολυμβητικών δεξαμενών εντός τουριστικών καταλυμάτων

ΙΓ. Άσκηση της υπηρεσίας σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο

ΙΔ. Πόσιμο νερό-Δίκτυο ύδρευσης/αποχέτευσης

ΙΔ.1. Τα καταλύματα θα πρέπει να συμμορφώνονται με την υπ' αρ. Δ1(δ)/ΓΠ16481/14.03.2020 εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας «Προστασία της Δημόσιας Υγείας από τον κορωνοϊό SARS-COV-2 στα συστήματα ύδρευσης και αποχέτευσης», όπως ισχύει.

ΙΔ.2. Στην περίπτωση που τα τουριστικά καταλύματα παρέμειναν εκτός λειτουργίας για πάνω από ένα μήνα, κατά την επαναλειτουργία τους πρέπει να ακολουθηθούν τα βήματα που περιγράφονται στην οδηγία: «ESGLI Guidance for managing Legionella in building water systems during the COVID-19 pandemic».

ΙΔ.4. Οι οσμοπαγίδες (σιφώνια) θα πρέπει να λειτουργούν σωστά και συνεχώς. Θα πρέπει δηλαδή να έχουν πάντα νερό μέσα. Σε περίπτωση που δεν χρησιμοποιείται ο χώρος για μεγάλο διάστημα θα πρέπει να προστίθεται νερό είτε προσθέτοντας το απευθείας στην οσμοπαγίδες είτε ανοίγοντας/λειτουργώντας τις συνδεδεμένες συσκευές. Αυτό θα πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα ανάλογα με το πόσο γρήγορα εξατμίζεται το νερό από τις οσμοπαγίδες (π.χ. ανά 3 βδομάδες).

ΙΕ. Τα προβλεπόμενα στη υπ' αρ. Δ1(δ)/ΓΠ οικ.26635/23.04.2020 εγκύκλιο του Υπουργείου Υγείας «Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας από ιογενείς και άλλες λοιμώξεις κατά τη χρήση κλιματιστικών μονάδων» (ΑΔΑ: 6Β05465ΦΥΟ-ΨΓΣ) όπως ισχύει, με έμφαση στην μη ανακυκλοφορία του αέρα και τον καλό φυσικό αερισμό στα δωμάτια και στους υπόλοιπους χώρους (διακοπή του συστήματος μη λειτουργίας κλιματισμού όταν είναι ανοιχτές οι πόρτες).

ΙΗ. Λειτουργία των κοινόχρηστων χώρων σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο

ΙΗ.3. Σήμανση για υπενθύμιση στους πελάτες να τηρούν αποστάσεις - εφαρμογή μέτρων όπως ταινίες στο δάπεδο, κώ- νοι ή άλλα μέσα για την τήρηση των αποστάσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Διαχείριση ύποπτου κρούσματος COVID-19

Εάν ένας επισκέπτης παρουσιάσει συμπτώματα συμβατά με την λοίμωξη COVID-19, εφαρμόζονται τα παρακάτω:

1. Καλείται ο ιατρός με τον οποίο συνεργάζεται το τουριστικό κατάλυμα για αξιολόγηση του περιστατικού.

2. Αν ο ασθενής έχει επείγουσα ανάγκη νοσηλείας, παρουσιάζει σοβαρή κλινική εικόνα, διακομίζεται προς την οικεία μονάδα υγείας, ως ύποπτο κρούσμα COVID-19. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει δυνατότητα διαχείρισης περιστατικού COVID-19 από τις υγειονομικές υποδομές της περιοχής πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για μεταφορά του ασθενή (ΕΚΑΒ, πλωτό ασθενοφόρο, αεροδιακομιδή) στην πλησιέστερη μονάδα υγείας όπου μπορεί να το διαχειριστεί.

3. Αν ο ασθενής εμφανίζει ήπια κλινική εικόνα, λαμβάνεται από τον ιατρό δείγμα για εργαστηριακή επιβεβαίωση COVID-19.

4. Εφόσον το περιστατικό αξιολογείται ως πιθανό COVID-19 από τον εξετάζοντα ιατρό, ο υγειονομικός υπεύθυνος του ξενοδοχείου επικοινωνεί ΑΜΕΣΑ με τον ΕΟΔΥ στα τηλέφωνα 210 5212054 ή τον ειδικό τετραψήφιο αριθμό 1135 (όλο το 24ωρο), για δήλωση του ύποπτου κρούσματος και οδηγίες αντιμετώπισής του.

5. Ο ασθενής με ήπια κλινική εικόνα παραμένει στο δωμάτιό του, μέχρι τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων του εργαστηριακού ελέγχου.

6. Κατά την ως άνω αναμονή, αποφεύγεται η είσοδος προσωπικού στο δωμάτιο του ασθενούς, αν δεν υπάρχει σημαντικός λόγος. Αν παρουσιαστεί ανάγκη, ένα μέλος προσωπικού του καταλύματος συνιστάται να ασχολείται κατά αποκλειστικότητα με το πιθανό κρούσμα.

7. Ο ιατρός και το προσωπικό του ξενοδοχείου που θα εισέλθει στο δωμάτιο του ύποπτου η αργότερα επιβεβαιωμένου κρούσματος πρέπει να χρησιμοποιήσει μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) υψηλής προστασίας (μάσκες, γυαλιά, αδιάβροχες μιας χρήσης ρόμπες). Το ίδιο ισχύει και για το προσωπικό που θα ασχοληθεί με το καθαρισμό δωματίου ασθενή με COVID-19.

8. Αν επιβεβαιωθεί ως κρούσμα COVID-19, μεταφέρεται στο ειδικό ξενοδοχείο καραντίνας και αργότερα σε υγειονομική μονάδα η οποία θα φιλοξενεί τους ασθενείς με COVID-19, αν χρήζει νοσηλείας. Αν δεν επιβεβαιωθεί ως κρούσμα COVID-19, αντιμετωπίζεται στο χώρο του ξενοδοχείου με τις οδηγίες του θεράποντος ιατρού.

9. Ο ασθενής μεταφέρεται με ΜΑΠ (απλή χειρουργική μάσκα) και ιδιωτικό μεταφορικό μέσο.

10. Ανυπάρχει συνοδός του ασθενούς, που επιθυμεί να μείνει κοντά του για να τον φροντίζει (π.χ. σύζυγος), πρέπει να χορηγηθεί στο συνοδό απλή χειρουργική μάσκα και να του συστηθεί να πλένει τα χέρια του, κάθε φορά που έρχεται σε επαφή με εκκρίσεις του ασθενή (π.χ. σάλιο) και οπωσδήποτε πριν ο συνοδός αγγίξει το πρόσωπό του ή φάει ή πιει.

11. Πρέπει πάντα να καταγράφονται τα στοιχεία επαφής συγγενικού προσώπου του ασθενή σε περίπτωση που χρειαστεί συναίνεση για επεμβάσεις όπου ο ασθενής δεν μπορεί να επικοινωνήσει.

12. Ο χρησιμοποιημένος προστατευτικός εξοπλισμός (απλή χειρουργική μάσκα μίας χρήσεως, γάντια) πρέπει να απορρίπτεται σε κάδο και σε καμία περίπτωση να μην ξαναχρησιμοποιείται. Μετά την απόρριψη του προστατευτικού εξοπλισμού πρέπει τα χέρια να πλένονται καλά με νερό και σαπούνι. Τονίζεται ότι η χρήση γαντιών δεν υποκαθιστά το πλύσιμο των χεριών, το οποίο και αποτελεί σημαντικότερο μέσο πρόληψης